

QK 319

v. Schönberg

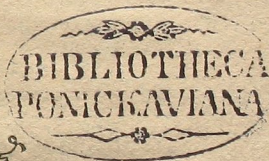
Ze
2851

V I R O
I V V E N I G E N E R O S I S S I M O
P R A E N O B I L I S S I M O , A M P L I S S I M O ,
D O C T I S S I M O
C V R T I O F R I D E R I C O
A S C H O E N B E R G ,
M A G I S T E R I I L I P S I E N S I S H O N O R E S

G R A T V L A T V R

F R I D E R I C V S G V I L I E L M V S A S C H Ü T Z

E Q V . M I S N .

L I P S I A E , E X O F F I C I N A L A N G E N H E M I A N A

UNIVERSITÄT
LEIPZIG
BIBLIOTHEK
VERLEIH
1870

Si quid est, quod doctis hominibus praecipue dignum, latissimeque patentis utilitatis esse videatur; illa sane est doctrina, quae de rebus mathematicis agit. Nemo non intelligit, quantam veteres Matheſeos ſcientiae, eique parti inprimis, quae Geometria dicitur, vim tribuerint. Platonem, ſatis conſtat, ne admittere quidem ad diſciplinam quamcunque voluiſſe, qui non Geometria percipienda ſubaſtum ingenium obtuliſſent.

Ad acuendum iuuenile ingenium Geometriam imprimis aptam esse, omnibus eo lubentius concedo, quo certius ex quotidiana experientia perspicere mihi licuit, quem fructum iuuentus ex istis libris percipere possit, in quibus Matheos elementa traduntur. Sed quae studiis mathematicis animos iuueniles ad Philosophiae disciplinam praeparandi vis tribuitur, ea profecto non a quouis satis magni solet aestimari. Plerique enim animum a sensibus auocare non possunt, idque est veritatis cognoscendae maximum impedimentum, vt vere Cicero ait, et huius vitii infantes, et qui sunt eorum similes, maxime accufandi sunt. Longe autem abest in Arithmeticae vel Geometriae studio, quo problemata tantum mente intelliguntur. Adfunt figurae, quas tamen sensibus capere non possumus, vt multi asserunt, quibuscum errare nobilem, sed magis cum Platone, qui in Matheos com-

men-

~~_____~~
 mendatione primo Arithmeticam laudat, cum hac in
 scientia animus paullatim a rebus sensibilibus ad res in-
 telligibiles auocetur: quo quidem velut adminiculo nixi
 pueriles animi ad grauiores disciplinas praeparantur.
 Qua de causa quotquot sapiunt, ii vero libros mathe-
 maticos, adhuc summa iniuria neglectos, iuuenibus dili-
 genter in manus tradi iisque commendari volunt. De
 Matheos autem fructu in Philosophiae studio auderem
 scribere, nisi timerem, ne nimis tritas sententias hoc lo-
 co repetere viderer, de quarum valore multum dici a
 multis soleat. Sed hac in re non leuis error versatur eo-
 rum, qui nullum Mathesi locum in Iurisprudencia attri-
 buendum esse, putant. Dicunt enim, adeo non necessa-
 riam esse futuro Iureconsulto Matheos cognitionem,
 vt ipso vsu experientiae pariter ac Doctorum exemplis
 contrarium manifeste doceatur. Sed an nonnullae mate-

riae in iurisprudencia, studii auxilio mathematici, melius perspicui possint, hoc est, de quo disputari solet. Video, saepe esse multumque de scientiae pretio disceptatum, cum iam veteres vidissent fructus, quos capere possent ex illo studio. *Boineburgius*, qui *Puffendorffii* sententiam exposuit, in epistola ad eum scripta, quae in *Groningii* Bibliotheca iuris gentium Europaea reperitur, multa in fauorem Mathematicae scientiae attulit, dum hanc scientiam ad Iurisprudenciae cognitionem aptam esse, credit, et ego, inquit, *Mathematicos in iure potissimum sequendos censerem, scilicet ut immotum aliquod principium et quod nemo sanus in dubium vocare ausit, constituatur, ex quo, quid perpetui et naturalis sit iuris, deducatur.* Et alio loco *Matheseos studium non iniucundum esse, dicit, sed singularem habere vim et perspicuitatem.* Eodem modo ait *Diderot: excellent et admirable Chapitre, digne d' être relevé plusieurs*

plusieurs fois etc. Sed ii, quos habemus iratos, dicunt, allegatas opiniones falsas esse, cum nihil tam absurdum dici queat, quod non aliquando defenderit Philosophus. Ad Quintilianum prouocari possit, qui in lib. X. cap. i. etiam de magnis auctoribus excusandis disserit: *neque id statim legenti persuasum sit, inquit, omnia, quae magni auctores dixerint, utique esse perfecta. Nam et labuntur aliquando et oneri cedunt et indulgent ingeniorum suorum voluptati nec semper intendunt animum et nonnunquam fatigantur.* Ego quoque non multos auctores euoluam; vidi enim, me dum euoluendo auctores expedire me voluerim, in plures laqueos illapsus esse. Ceterum mihi satis persuasum habeo, me aduersarios illos tam argumentis multis quam exemplis refutare posse. Nam eam rationem viamque tentandam esse in omnibus disciplinis censeo, quae est breuissima, et in qua, si quid demonstrandum est,

est,

est, paucis nos expedire possumus. Vnusquisque facile intelligit, Matheseos cognitionem etiam in Iurisprudentiâ maximam vim habere. Et nuperrime *Gehlerus* in *Diff.* tam docte quam eleganter conscripta: *de Laesione emtoris ultra dimidium recte computanda*, usum studii mathematici in Iurisprudentiâ disciplina vario modo et egregie ostendit. Si quis autem hanc materiam pertractare voluerit, eruditum illum et in hac scientia versatum esse oportere, vnusquisque facile intelligit. Iam refutatis omnibus quae ab aduersariis solent moneri, liceat pauca quaedam de *Diff.* allegata, addere: *quântum faciat*, ait auctor noster, *inprimis ad iurisprudentiâ illustrandam, de eo satis superque constat inter omnes, qui laudabili consilio utrique doctrinae operam dederunt.* Recte id *Gehlerus* monuit, dum omnis aduersariorum error huc potissimum redit, vt *utilitatem* alicuius scientiâ cum *ne-*
cessitate

cessitate fere omnes confundant. Tantum Mathesin *ad-
miniculum* esse ad elegantioris iurisprudentiae cogniti-
onem satis apparet. Et cum omnium iudicio hoc inpri-
mis agendum sit, ut animi ad grauiores disciplinas prae-
parentur, quae intelligentia magis quam sensibus arri-
piuntur: longe sane feliciores progressus in iurium stu-
dio facient ii, qui ingenium mathematicae disciplinae
seueritate subactum ad hanc disciplinam attrulerint. Mul-
ti libros, qui studium mathematicum pertractant, nimis
obscuros aut difficiles esse opinantur. Hanc vnam esse
causam censeo, cur multi a cognitione Matheoseos abhor-
reant. Si considerare voluissent, iurium studiosos ple-
rumque studia celebrare ea, quae ad ipsam quidem iuris
cognitionem nullam aut exiguam saltem vim habent, ele-
gantem tamen iurispreritum maxime ornant: ipsi sine du-
bio intelligerent, eos non rebus plane inutilibus cogno-

**

scendis

scendis operam suam impendere, qui Matheſeos ſtudiis delectentur. Tanta igitur commoda quum Matheſeos cognitio omnibus literarum cultoribus afferat, eorum probo ſententiam, qui hoc ſtudium omnibus iis iuuenibus, qui in literis tractandis non tantum et vnice ad panem lucrandum ſpectant, diligenter commendare ſolent. Ego vero illum magni aeſtimo, qui omnem diligentiam rerum Mathematicarum pertractationi adhibet, et tempus ſtudiis impendit, quorum cognitione ſibi quaſi aditus ad altiores diſciplinarum theſauros aperiatur.

Iam, etiamſi nullam cauſam commemorare poſſem, cur TE, amice mihi venerande! in hac epiſtola allocutus ſim, quam vt TVAM diligentiam illi diſciplinæ adhibitam, cuius in hoc libello mentionem feci, ſummis laudi-

laudibus efferrem; nemo tamen, opinor, facile reperietur, qui consilium meum iniquo iudicio reprehendat. A prima fere aetate studiis mathematicum sub talis *Viri* auspiciis inuigilasti, cuius doctrina et merita iam in clarissima luce versantur, nam *Hindenburgi* nomen *Musis* non aequè ignotum. Ab illo ductus sensim sensumque in Matheos cognitione ita creuisti, ut hac in scientia multos praecurrere possis, et sis similis ascendenti montem, cui in profundum et campum latum prospectare datur. *BORZIO* autem, illustri Matheos in hac Academia Professore, cuius schola saepius a *TE* frequentata est, *TE* multum debere, ipse fateris, quae quidem professio *TVA* multum facit ad *TVI* nominis famam. In rerum naturalium autem indagazione et contemplatione usus es celeberrimi *FVNCCI* Professoris praeceptis, quem doctissimum Virum et ipse veneror, laudesque *Illi*

tribuo, quas virtutes eius merentur. In Physices autem studio quae difficultates et impedimenta offenduntur, abs TE facili negotio, studiorum mathematicorum ope tollebantur. Hae enim disciplinae socias sibi quasi porrigunt manus. His igitur enarratis non opus est studium in cognitione mathematica abs TE positum, fusius laudare, dum ipse specimen eruditionis TVAE in tractatibus conscriptis edidisti, qui iudicio omnium fere Doctorum omne tulerunt punctum, cum quidem ex universa tractatione copiosam eruditionem TVAM et ingenium ad artes mathematicas factum elucere faterentur. Quam ob rem TVAE diligentiae TVAEque eruditionis praemium a *Facultate Philosophica Lipsensi* hoc ipso anno tulisti, a cuius quippe Doctoribus, *Philosophiae Doctor* TV ipse creatus, et numero *Magistrorum* adscriptus es. Mos fuit et consuetudo gentium quarundam,

ne

ne cui ad Patronum aut amicum, cui aliquod munus vel honor contigerat, sine munere pateret aditus. Quae sane consuetudo apud multos sancte culta atque observata fuit longo tempore, apud quos etiam cautum fuisse reperio: ne quis patronum aut amicum vlllo modo indignatum tali in casu aut inhonoratum praetermitteret. Quod notum est exemplo Artaxerxis illius Magni qui Mnemon cognominatus est, cui quidam rusticus, qui melioris offerendi muneris facultatem non haberet, aquam e Cyro amne haustam manibus obtulit, quam Rex non modo libenter acceptavit, verum etiam benevolentia compensavit. Idem mihi fere accidit, qui mihi, quod offeram, habeam, quam vota ex fontibus pectoris hausta, quibus mentem meam TIBI declarare, cupio. Gratulor huncce honorem, ab *Amplissimo Philosophorum Ordine* TIBI tributum. Coronam a Musis ple-

xam iure TIBI deberi, cenſeo; vt enim Nobilis ſtudio
 Matheſeos et illius ſeueritate ducatur, id vero non niſi
 rariffime fieri ſolet. Mihi ipſi gratulor, quod me ad-
 huc numero amicorum TVORVM adſcribere voluiſti.
 TIBI perſuaſum habeas, me animum illum, quo hucus-
 que TIBI deditus fui, non niſi cum ipſa vita eſſe de-
 poſiturum. Iam iam nihil magis deploro, quam quod,
 noſtra Academia relicta, Gottingam commigraſti. Hoc
 vnum mihi eſt ſolatio, quod certiffime praeuideo, TE
 ibi ſummam voluptatem eſſe percepturum, maxime ex
 inſtitutione et ſermonibus *Illuſtris Kaefneri*, cuius epiſto-
 larum commercium, quo hucusque Lipſia uſus es, mul-
 tum, vt ipſe ſaepeius ex TE cognoui, ſuauiſſimam TIBI
 attulit. Multum mihi gratulor, quod TE amicum in-
 ueni (nam rarum quid et inuentu difficile eſt); et fidum
 ſincerumque TVVM erga me amorem ac beneuolentiam

ſum-

summe praedico. *Quantum bonum est ubi sunt praeparata
 pectora*, Seneca inquit, *in quae tuto secretum omne descendat,
 et quorum hilaritas tristitiam dissipet*. Multi videri volunt
 amici, sed sincera fides hoc tempore rara est. Mihi
 praefertim pergratum esse confirmo, quod non solum
amico TE sed quoque *Magistro* vti mihi contigit, quem
 merita ad hanc dignitatem perduxerunt. Gratulor ita-
 que pia mente, ingenii acumen, iudicii excellentiam.
 Imploro precibus Numen diuinum, velit *TV A* beare stu-
 dia, dignisque *TV A M* diligentiam praemiis ornare.
 Deus diu adhuc *TE* conferuet, literis, et *Matri TVAE*
Generosissimae, cuius benevolentia me frui, in felicitatis
 meae partibus numero. *TV A* studia tali successu beet
 Deus, vt ingenii *TV I*, doctrinae et amoris erga amicos
 verissimi, fructus vberimos colligas. Haec vota, vt
 accipias quaeso, *charissime mi Schoenberge!* tanquam pi-
 gnus

Ze 2851 QK

X 332 0172

16

gnus sinceri animi mei. Haec, ita TE rogo, vti perpetuo
amori TVO commendatissimus esse cupio.
Vale. Scribebam Lipsiae, die XX Nouembr.

CICIODCCLXXVII.

MC

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

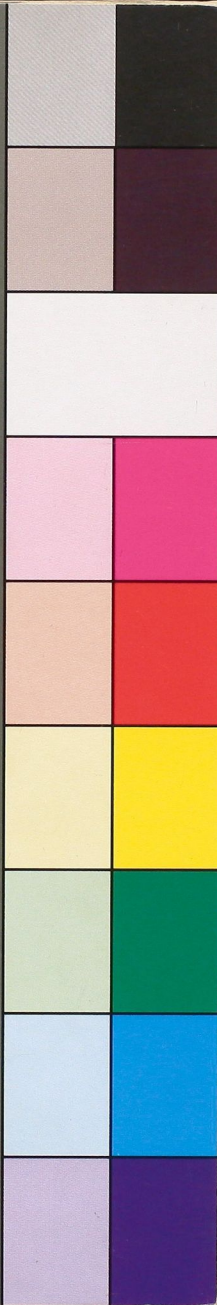
Red

Magenta

White

3/Color

Black

v. Schönberg

Ze
2851

VIRO

GENEROSISSIMO

LISSIMO, AMPLISSIMO,

OCTISSIMO

FRIDERICO

MOENBERG,

LIPSIENSIS HONORES

ATVLATVR

GVILIELMVS A SCHÜTZ

EQV. MISN.

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

OFFICINA LANGENHEMIANA